

1e editie

het

obstipatie

formularium

een praktische leidraad

onder redactie van:
Dr. M.A. Benninga
Prof. dr. A.J.P.M. Smout
Drs. M.M. Tabbers

Bohn
Stafleu
van Loghum

Het Obstipatie Formularium

Het Obstipatie Formularium

Een praktische leidraad

Dr. M.A. Benninga

Prof. dr. A.J.P.M. Smout

Drs. M.M. Tabbers



Bohn
Stafleu
van Loghum

Springer Media

Houten 2010

© 2010 Bohn Stafleu van Loghum, onderdeel van Springer Media
Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden ver-
veelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand,
of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elek-
tronisch, mechanisch, door fotokopieën of opnamen, hetzij op enige
andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van
de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op
grond van artikel 16b Auteurswet j^o het Besluit van 20 juni 1974, Stb.
351, zoals gewijzigd bij het Besluit van 23 augustus 1985, Stb. 471 en
artikel 17 Auteurswet, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde
vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 3051,
2130 KB Hoofddorp). Voor het overnemen van (een) gedeelte(n) uit
deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken
(artikel 16 Auteurswet) dient men zich tot de uitgever te wenden.

Samensteller(s) en uitgever zijn zich volledig bewust van hun taak
een betrouwbare uitgave te verzorgen. Niettemin kunnen zij geen
aansprakelijkheid aanvaarden voor drukfouten en andere onjuisthe-
den die eventueel in deze uitgave voorkomen.

ISBN 978 90 313 8291 0
ISSN 1877-5632
NUR 870/871

Ontwerp omslag: Designworks, Oud Gastel
Ontwerp binnenwerk: Studio Bassa, Culemborg
Automatische opmaak: Pre Press Media Groep, Zeist

Bohn Stafleu van Loghum
Het Spoor 2
Postbus 246
3990 GA Houten

www.bsl.nl

Inhoud

	Over de auteurs	6
	Introductie	7
1	Fysiologie van defecatie en fecale continentie	8
2	Obstipatie bij kinderen	10
3	Obstipatie bij volwassenen	24
4	Laxantia	38
	Literatuur	46
	Geneesmiddelenoverzicht	48
	Bijlage: Poepdagboek	51

Over de auteurs

Dr. M.A. Benninga

Kinderarts maag-darm-leverziekten, Emma Kinderziekenhuis/
Academisch Medisch Centrum, Amsterdam

Prof. dr. A.J.P.M. Smout

Maag-darm-leverarts, Afdeling Maag-darm-leverziekten,
Academisch Medisch Centrum, Amsterdam

Drs. M.M. Tabbers

Kinderarts maag-darm-leverziekten, Emma Kinderziekenhuis/
Academisch Medisch Centrum, Amsterdam